

Kokain/crack

- stimulant
- vyvolává euforii, pocity velkého množství energie
- zvyšuje sebevědomí, je silné afrodiziakum
- snižuje soudnost a zábrany, zvyšuje rizikové chování
- vede k těžké závislosti
- následkem může být deprese a úzkosti
- může způsobit infarkt myokardu nebo mrtvici

Obecná charakteristika

Stimulant kokain je alkaloid, který se získává z listů keře koky pocházejícího z Jižní Ameriky. Především v oblasti And jsou domorodým obyvatelstvem po tisíceletí tradičně používány listy koky nebo čaj z těchto listů pro jejich stimulační a afrodiziakální účinky. Čistý kokain má výrazně silnější stimulační účinky než tradiční žvýkání kokových listů. Jedná se o bílý krystalický prášek bez zápachu. Obsah účinné látky v prodávaném kokainu velice kolísá, a to cca mezi 20 až 80 %. Někdy se na trhu objeví falešný kokain, který může být kombinací stimulantu (amfetamin) s lokálním anestetikem (např. mezokain) či prášek může obsahovat celou řadu jiných látek (často např. kofein). V posledních letech byl v Evropě opakovaně zachycen i kokain s příměsí delirogeneračního atropinu (velmi nebezpečná kombinace). Kokain se většinou šnupe, může se však aplikovat i injekčně nebo kouřit. Dalším způsobem užití je vtírání do sliznic – dásní, pochvy apod. K užití kokainu ve formě nápoju (např. roztoku v šumivých vínech) dochází zřídka. Crack je volná kokainová báze, která je určena ke kouření nebo injekční aplikaci.

Akutní účinky

Nájezd a délka účinku závisí na způsobu užití. Při šňupání nastupuje účinek po 2–3 minutách a trvá zhruba 30–120 minut. Při injekčním užívání nebo kouření nastupuje účinek během několika sekund a trvá cca 15–60 minut. U cracku je účinek intenzivnější, ale kratšího trvání. Kvůli svému krátkému účinku je kokain obvykle užíván opakovaně v průběhu večera, běžný uživatel se může záhy dopracovat ke spotřebě 0,5–1 g kokainu za večer. Účinky kokainu jsou způsobeny zvýšeným vyplavováním neurotransmiterů (mozkových přenašečů), především dopaminu, serotoninu a noradrenalinu. Při nástupu účinku kokainu je patrný pocit mravenčení a tepla v těle, bušení srdce, při šňupání dochází k znecitlivění rtů, patra a dásní, brnění zubů (anestetické účinky), závratě nejsou výjimkou. Hlavní účinky kokainu jsou euforie, pocit zesílené fyzické a psychické výkonnosti a schopnosti koncentrace, velice silná (až příliš) je víra v sama sebe, zvýšená nutkavost k pohybu, rozpustilost, odpadnutí psychických zábran a strachu, hovornost, zvýšená schopnost kontaktu, pokles schopnosti kritiky a úsudku. Při dojezdu nebo při předávkování může dojít k silným pocitům nejistoty a stra-

PARTYHARM REDUCTION

chu, vzrůstající agresi, vnitřnímu neklidu, podrážděnosti, úzkostným stavům a tělesnému a psychickému kolapsu. Kokain je velmi silné afrodiziakum, významně snižuje sexuální zábrany, současně velmi významně zvyšuje riziko nechráněného sexu. Na druhou stranu však může způsobit poruchy sexuálních funkcí (poruchy erekce až impotence, suchost sliznic, oddálení či nemožnost dosažení orgasmu). Po tělesné stránce dochází především ke zvýšení krevního tlaku a srdeční frekvence, k poruchám srdečního rytmu (mohou být zdrojem pocitu bušení srdce), zvýšení tělesné teploty, rozšíření zorniček, akutnímu stažení (spazmus) cév (příčina odumírání nosní přepážky, ale i infarktu myokardu či mozkových příhod), k zarudnutí pokožky, poruchám vidění, snížené potřebě spánku a chuti k jídlu. Předávkování může vést ke smrti, nejčastěji následkem srdečního selhání (zástava srdce, infarkt myokardu) nebo mozkové příhody. Častým nepříjemným příznakem užití kokainu může být bolest na hrudi, která zhruba v 6 % případů je známkou infarktu myokardu.

Dlouhodobé účinky

Při dlouhodobé konzumaci šňupáním dochází k poškození sliznice v nose

a nosní přepážky. Dále z dlouhodobého hlediska kokain může vést k poškození jater, srdce, ledvin, plic, pokožky, cév, zubů, možná je i impotence. Objevuje se zvýšená podrážděnost, neklid, zmatenost a vyčerpání, které často souvisí i s nedostatkem spánku (po vysazení konzumace tyto efekty většinou odezní). Dále se mohou objevit stavy deprese, strachu, úzkosti až paranoia, mění se osobnost jedince, někdy se může rozvinout i toxická psychóza (paranoidita, halucinace, bludy, poruchy myšlení). Na kokain vzniká silná psychická závislost, z pohledu závislosti je kokain celosvětově druhou nejrozšířenější problémovou drogou hned po heroinu. Rozvoj závislosti je plíživý, a o to nebezpečnější. Velmi častá je kombinace závislosti na kokainu a alkoholu současně.

Kombinace kokainu s jinými látkami

Kokain je velmi často kombinován s alkoholem, díky jeho stimulačním účinkům může člověk zkonzumovat neuvěřitelně vysoké množství alkoholu. Dalšími častými kombinacemi je kombinace s kanabidem a extází. **Kokain + alkohol:** špatné sebeovládání v souvislosti s konzumací alkoholu, přecenění vlastních schopností a ztráta kontroly, riziko

vé chování (řízení motorových vozidel), riziko otravy alkoholem, zvýšení všech tělesných rizik obou látek, významné riziko rozvoje závislosti. **Kokain + kanabis:** psychické účinky kanabisu jsou subjektivně významně sníženy, objektivně jsou přítomny (rizikové chování), mohou se vyskytnout halucinace, riziko akutní toxicity je v podstatě stejné jako u kokainu samotného. **Kokain + mix s jinými stimulanty (speed, kofein, energy drink ve velkých dávkách) a extází (MDMA):** extrémní zátěž pro srdce a krevní oběh, může být životu nebezpečné (velmi časté infarkty myokardu a mozkové příhody, eventuálně zástava srdce).

Bezpečnější užití

Lidé s onemocněním oběhového systému a nemocným srdcem, psychicky nemocní lidé a těhotné a kojící ženy by rozhodně neměli experimentovat s kokainem. Není vhodné konzumovat kokain, nejsou-li přítomni lidé, kteří jsou v krizové situaci schopni poskytnout pomoc. Nikdy není jisté, jak silná dávka kokainu může být, proto je zásadní nízce dávkovat, dodržovat pitný režim a nezapomenout na přísun vitaminů a čerstvého vzduchu. Při šňupání je vhodné ošetřovat nosní sliznici (hojivé masti či nosní kapky). Není vhodné konzumovat kokain několikrát ve stej-

ný den, naopak spíše omezovat dávky a dělat přestávky mezi jednotlivou konzumací. Je třeba myslet na to, že kokain může ovlivnit i sexuální touhu, je tedy vhodné myslet i na bezpečný sex (kondom). Kokain negativně ovlivňuje také schopnost řídit motorová vozidla.